

בס"ד. ש"פ בראשית, מבנה"ח מרחשות, ה'תשס"ו
(דנתנה בלתי מוגה)

בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ, ופירש רש"י א"ר יצחק לא ה" צריך להחליל החורה אלא מהחודש הזה לכנס, ומה טעם פתח בבראשית, משום כח מעשיו הגדל לעמו לחם להם נחלת גויים שאם יאמרד אומות העולם לישראל לטסים אתם שכבשתם ארצות שכעה גויים, יאמרד להם כל הארץ של הקב"ה היא, הוא בראה ונתנה לאשר ישר בעיניו כ"י. ועריך להכין, דהן אמת שבכדי לחרוץ טענת אור"ע שיאמרד לטסים אתם צ"ל בראשית ברא, מ"מ אינו מוכן לחרוץ טענת אור"ע שיאמרד בחורה, הרי החורה, לשון הוראה, היא ספר הוראה וספר דינים לישראל, ומה נוגע בחורה להשיב על טענת אור"ע? וגם צריך להבין, דבשביל להשיב על טענת אור"ע מספיק לומר כל הארץ של הקב"ה היא, שמצד זה הוא המענה לאור"ע שלאו בעל דברים דידי אחי, ולמה הוצרך להוסיף הא דנתנה לאשר ישר בעיניו כ"י.

ב) ולחבין וה' צריך להקדים תחלה מה שנתבאר במאמר הקודם⁸ בענין מ"שי כ"י אל דעות הוי', דעות חרקים, דעת עליון ודעת תחתון, דעת עליון, שהוא דעת הכורא ודעת המשיע, אשר הכל הוא מיש לאין (למעלה יש ולמטה אין), ודעת תחתון, שהוא דעת המקבל ודעת הנכראים, אשר הוא מאין ליש (למעלה אין ולמטה יש), שכל זה הוא בכללות, אבל בפרטיות, הנה בהמשיע עצמו ישנם ג"כ ב' הדעות, וכדמוכח גם מלשון הפסוק כי אל דעות הוי', שבי' הדעות הם באלקות גופא, והם ב' כחי' אין, אין של יש האמיתי ואין של יש הנכרא. וככללות העולמות הוא התפרש בין אצילות וכי"ע, ועו"י למעלה מאצילות

1	בראשית א, א.	7	בבבא לקמן — ראה ד"ה בראשית תי"ל
2	בא יב, ב.	8	תש"י (ת"י סה"מ תש"י ע' מא ואיל).
3	תמלים קיא, ו.	9	לפי"ל ע' יא ואיל).
4	ראה ד"ה"ק לתמלים יט, ט.	10	ראה חק"י חס"ט בתחילתו.
5	ראה גם ד"ה בראשית ברא עתר"י	11	ראה לקו"י פ' ראה כג, ו. ובכ"מ.
6	המשך תפ"ב ח"ב ע' אקצה ואיל).		
	לחור"ק ערך יתה.		

וכזה יוכן מ"ש ביום השמיני עצרת תה"י לכם, ואתא במדרש משל למלך כ"י נגלגל אני ואתה כ"י, והיינו, דעם היית שגם הקרבת ה"ע פורים ה"ע נעלה, שזהו"ע עבודת הכירורים, מ"מ, עבודה זו מגעת רק לבחי' האין של יש הנכרא, דגם כמו שהוא במדרגות נעלות ביותר יש שם נתינת מקום ללעו"י. אמנם בשמע"ע מקורכיכס פ"ר אחד איל אחד, כנגד ישראל בלבד, כיון שעבודה זו מגעת לבחי' האין של יש האמיתי, ששם אין נתינת מקום כלל לזרים, ויש שם רק נש"י בלבד, יהיו לך לכרד ואין לזרים אתך, והיינו, שהעבודה שמצד בחי' האין של יש האמיתי אינה עבודה הכירורים, כי אם עבודה בקדושה גופא, שהוא כביטול בעצם. וכמו עבודה העבד נאמן² שהוא כביטול לגמרי, דכעבד נאמן נרגש גם הכיטול כמו שהארדון יודע אותו, והיינו, דכשם שנתמ"ל באופן הוי' כביטול האור, שבאור נרגש גם כמו שהמאור יודע אותו, כמ"כ הוא בהכיטול דעבד נאמן. ועבודה זו מגעת לבחי' האין של יש האמיתי, ולמעלה יותר, ששם ישנם רק נשמות ישראל בלבד, יהיו לך לכרד ואין לזרים אתך.

Copies
40
Stapled

בכללות ענין ההשתלשלות והבריאה ישנם כמה טעמים, כפי שמבאר כ"ק מר"ח ארמו"ר בהמהמשך דר"ה¹⁶ שישנו הטעם דטבע הטוב להטיב¹⁷, וכן הטעם שיוגזלו שלימות כחותיו¹⁸, ובגין דישתמודעון ל¹⁹. אמנם, הטעם לכל הטעמים הוא מצד ענין הרחמים²⁰, שזו הרחמים שמצד הרגש, וכירוע שברחמים יש ב' אופנים, אופן א', שהרחמים הם מצד הדוממות, דטבע המרומם להיות נמשך אל השפל, ואופן ב', שהרחמים הם מצד הקירוב וההרגש, דלהיות שמרגיש את זולתו לכן מרחם עליו. וענין זה שהרחמים הוא הטעם לכל הטעמים של ההשתלשלות (בגין דישתמודעון ל¹⁹, לגלות שלימות כחותיו, וטבע הטוב להטיב), הו"ע הרחמים שמצד ההרגש. וזהו שכללות ענין ההשתלשלות הוא ע"י הדעת, כי דעת הוא ענין ההרגש, ומצד זה נעשה התקשרות וההתכרות ועליון ותחתון. שהו"ע ההשתלשלות.

ולשם שכללות ההשתלשלות הוא מצד הדעת, כמו כן הוא גם בענין העבודה, שכללות ענין העבודה הוא מצד הדעת. דהנה, במתן תורה נתן לישראל כללות ענין העבודה על משך כל הזמן. וההכנה ל"מ"ח הו"ע יצ"מ, כמ"ש²¹ בהוציאן את העם ממצרים מעבדון את האלקים על ההר הזה. והענין דיצ"מ (שהוא ההכנה ל"מ"ח) ה"י מצד הדעת דוקא, כמ"ש²² כי ידעתי את מכאובי, וכפרש"י שהוא כמו וידע אלקים²³, כלומר כי שמתי לב להחבונן ולדעת את מכאובי, והוא ענין ההרגשה, שמצד זה ה"י הענין דיצ"מ, ובהמשך לזה גם מ"מ וכללות ענין העבודה, שכל זה הוא מצד הדעת.

וכפרשות יותר, הנה ענין העבודה הוא לחבר ולייחד עולמות עם אלקות, והו"ע יחוד הו"י ואלקים, לחבר ולייחד שם אלקים

שהוא מקור העולמות עם שם הו"י שהוא למעלה מהעולמות. והיחוד הוא כב' אופנים, יחודי ויחודי, והם ב' האופנים דשילוב הו"י כאר' ושילוב אר' בהו"י [שהו"י אר' ואלקים שייכים לז"י, ששניהם בספירת המלכות,

16 ד"ה שקיין עמתי שש תשי"ב (סד"מ) וראה יצ"ח חיים שער א (דרוש יצנגולים תשי"ב ע' 32 ואילך) — שיצא לאור בקונטרס ויושר) בהחלטה.
17 חודש תשרי שנה זו (תשי"ז).
18 וראה יח"ב מבי, ב.
19 וראה עמק המלך שער א (שער 20) וראה גם המשך תע"ב שם ע"י אקידות.
20 שערשי המלך) רפ"א. וראה הערת כ"ק
21 שמו"ג ג, יב.
22 שם, י. ארמו"ר שליט"א במאמר ארמו"ר האמצעי
23 קונטרסים ע' ת.

ואצילות, ועד לפנימיות הקו והיצוניות הקו — דפנימיות הקו לגבי היצוניות הקו, למעלה מאצילות לגבי אצילות, ואצילות לגבי כ"ע, הם בח"י האיך של יש האמיתי²⁴.

ודנה ע"פ האמור שבכללות ב' הדעות הם במשפיע ומקבל, וכפרשות ישנם ב' הדעות בהמשפיע גופא, צריך לומר דכמו כן הוא בהמקבל גופא, שהוא האדם, שיש בו ב' הדעות דדעת עליון ודעת תחתון. ומאחר שכן הוא בהאדם, הנה כן הוא גם בתכלית בראתו, שהו"ע עבודה הו"י, כמאוד²⁵ ל"י אני לא נבראתי אלא לשמש את קוני, שישנם ב' אופני עבודה, יחודא עילאה ויחודא תתאה, שהם באים מב' הדעות דעת עליון ודעת תחתון.

ג) ולהבין הטעם שעבודה היחוד (הן יחודי והן יחודי) באה מצד

בח"י הדעת דוקא (יחודי מצד ד"ע ויחודי מצד ד"ת), יש להקדים תחילה ביאור ענין הדעת. דהנה, ענין הדעת, עם היומו ככלל המוחין, אחד מג' המוחין (מות שליש), מ"מ אינו שכל (היינו נקודה השכל) ואינו הבנה והשגה, ונקודת השכל הוא ענין החכמה, וכמו שהשכל בא כפרטים בהכנה והשגה הוא ענין הכינה, אמנם הדעת אינו נקודה השכל ואינו הבנה והשגה, אלא ענינו הוא התקשרות, כמ"ש²⁶ והאדם ידע וגו'²⁷, דוהו"ע הדעת שהוא מקשר חכמה וכינה, וכן מוחין ומדות, והיינו, שכללות החיבור ועליון ותחתון הוא ע"י הדעת דוקא. אך מ"מ נכלל הדעת בענין המוחין (שהוא אחד מג' המוחין), להיות שענין ההתקשרות הוא הכלת והרגשת השכל. והיינו, שלאחרי שנקודת השכל (חכמה) באה בהכנה והשגה (כינה), הרי נוסף לכך שמבין ומשיג הענין, נעשית אצלו גם התאמתו והכרת הענין, ועד להרגשת הענין (ומזה נעשה אה"כ גם הרגשה בלב), ועי"ז הוא ההתכרות וההתקשרות, שוהו"ע הדעת, ולכן הוא ככלל המוחין.

ורנה כשם שבאדם למטה נעשה ענין ההתקשרות וההתכרות ע"י הדעת, כמו כן הוא גם למעלה בכללות ענין ההשתלשלות, שהוא החיבור ועליון ותחתון, שענין זה הוא ע"י הדעת. והענין כזה, דהנה,

12 כהנ"ל — ראה המשך תע"ב שם תלמוד הבבלי — ירושל'ם תשי"ד. וכ"ה ע"י איקנה ואילך.
13 משנה וברייתא סוף קידושין — בראשית ד' א.
14 בראשית ד' א.
15 וראה תה"א ספ"ג. ובכ"ה. נביעות תשי"ט כתי" (אוסף כתב"יד) של

היא בתמידות, דתמיד ישנם אותיות המתשבה במציאות, דגם כאשר אינו מרגיש שהוא חושב, הנה באמת ישנם אותיות המתשבה במציאות [ולכן מצינו שלפעמים מרגיש האדם אז ער האלט אנימטון טראכטן א ענין, והוא מפני שכבר חשב בעבר ענין זה, ולכן גם עכשיו כאשר מצד מצד וענינו האלט ער ניש בא דעם ענין, מ"מ באמת ישנם אצלן אותיות המתשבה במציאות]. וטעם הדבר הוא לפי שהמתשבה היא לכוש המיוחד עם הנפש, ולכן מלבשת המתשבה את כח השכל גם קודם שהוא בבחי' מהות ומציאות שכל עדיין.

וכפוטיות

יותר, הנה כתיב²⁴ והחכמה מאין תמצא, שיש כוח ג' מדריוגות. מדריוגה הא' היא בחי' האין, שהוא הכח המשכיל כל השכלות (ורכל השכלים באים מכח המשכיל), שהוא כח הידול ואינו במציאות שכל כלל, וגם אינו נרגש כלל (ורק כאשר נמצא איזה שכל, אזי מרגישים שישנו מקור שמשם נמצא, אבל כח המשכיל עצמו, וכן מהיות השכל בכח המשכיל, אינו נרגש כלל), והוא בהעלם לגמרי, ולכן נקרא בשם אין, וגיילי השכל מכח המשכיל הוא ע"ד יש מאין. מדריוגה הב' היא בחי' החכמה (וחכמה מאין), והיינו בחי' אור שכל שנמשך מכח המשכיל להיות מקור אל השכליים הפרטיים, והוא עלוליות אליהם, דעלוליות זו היא במציאות, והוא שמרגיש שהוא עלול להשכיל בכל דבר שכל. וכיון שכבר נמשך עלולית לשכל, וגם עלולית לשכל פרטי, לכן, הנה גיילי השכל מהעלולית הוא (לא ע"ד יש מאין, אלא) בדרך עליה ועלול. ומדריוגה הג' הוא מה שתמצא החכמה (החכמה מאין תמצא) בבחי' מציאות ממש כשמשכיל באיזה שכל פרטי. וגי' מדריוגות אלו הם כתר שבחכמה, חכמה שבחכמה, וכינה שבחכמה. כתר שבחכמה הוא כתר שבחכמה, חכמה של שהוא בהעלם לגמרי, חכמה שבחכמה הוא כמו העלולית שהיא כבר בהמשכה, וכינה שבחכמה הוא כשבה בחי' מציאות ממש בשכל פרטי, והנה, לכוש המתשבה מלביש לא רק לבחי' כינה שבחכמה, ולא רק לבחי' חכמה שבחכמה, אלא גם לבחי' כתר שבחכמה שהוא כח המשכיל. ונמצא, שלכוש המתשבה מלביש את כח השכל גם קודם שהוא בבחי' מהות ומציאות שכל עדיין, בהיותו כח המשכיל, שאינו נרגש אפילו העלוליות שיוכל להביין דבר שכל. וכל זה הוא מפני היות לכוש המתשבה לכוש רוחני עדיין [שהוא] אותיות

28 איוב כח, יב.

אלא שאר' הוא ספירת המלכות כמו שהיא כבי"ע, ואלקים הוא ספירת המלכות כמו שהיא באצילות, שההפרש ביניהם הוא ע"פ המבואר בתניא²⁵ שכל אות הקדומה בצירוף היא הנוכרת, ולכן, כאשר השילוב הוא הרי' באר', שאז האות הראשון הוא הא', ואי גובר שם אר' (ואלקים) על שם הו', והו"ע יחודא תתאה. וכאשר השילוב הוא אר' בהרי', שאז האות הראשון הוא היד"ד דשם הרי', אזי גובר שם הרי' על שם אר' (ואלקים), והו"ע יחודא עילאה. וכיון שענין העבודה הוא השילוב והחיבור, וכל חיבור בא ע"י הדעת, לכן גם ענין העבודה דעת מצד הדעת דוקא. אלא שבה נופא ישנם ב' האופנים ומדריוגות דעת תחתון ודעת עליון, היינו, שמצד דעת תחתון, שהוא החכמה בהאלקות המתלבש בהעלמות, איך שהוא ממלא כל עלמין וסוכב כל עלמין, כולל גם בחי' הסוכב כמו שנמשך בממלא, נעשית העבודה דיוחדא תתאה, ומצד דעת עליון, שהוא החכמה בהאלקות המופלא מהעלמות, איך שכולל קמי' כלא חשיב²⁶, נעשית העבודה דיוחדא עילאה.

ד) וכיאר

דנהג, שם אר' הוא בחי' דיכור העליון, והוא כמשל דיכור האדם שהוא נפרד יוחר מן המתשבה, שזהו ההפרש בין מתשבה לדיכור, שמתשבה היא לכוש המיוחד, ודיכור הוא לכוש הנפרד. דנהג, עם היות שגם המתשבה היא (לא עצם הנפש, וגם לא כחות הנפש, אלא) לכוש הנפש כלבד, ולא עוד אלא שלכוש המתשבה הוא כמו דבר אחר המלביש [שהרי יש לכוש שאינו דבר אחר מהמלובש אלא הוא הארה ממנו, ורק להיותו הארה כלבד ולא העצם לכן ה"ה בבחי' לכוש, והוא כהדיון קמצא דלכושא מיני' וכי²⁶, דכמו כן הוא כללות ענין הלבושים למעלה שהם באים מצד אור העליון, שהרי מפור הכל²⁷, מש"א"כ לכוש המתשבה אינו באופן כזה, אלא הוא כמו דבר אחר המלביש]. מעלת לכוש המתשבה שהוא לכוש המיוחד עם הנפש, ולכן, לכוש המתשבה הוא מלביש (וכמילא גם מעלים, שהרי כל לכוש הוא מעלים) גם על עצם הכחות קודם שהם כמותות כחות עדיין, שהרי אנו רואים גם אצל חכם שלא תמיד יש אצלו גילוי השכל, ולפעמים מותר פניו מגילוי אור שכל, ויתירה מזה, שגם מקור השכל אינו נרגש אצלו, וכאשר ישאלו אצלו, או הוא בעצמו, אינו מרגיש כלל אשר יוכל להשכיל את הענין, והוא לפי שגם מקור השכל אינו בגילוי אצלו. אמנם המתשבה

24 שער היחוד ותאומה פ"ב. 25 בת"פ פ"א, ה. 26 דברי הימים א' כט, ד. 27 זח"א יא, ב. 28 שער היחוד ותאומה פ"ב.

מצה שהיא לחם מן הארץ, ועי"ז נמשך להם בח"י הדעת לידע את ה', כידוע שהדעת בא ע"י הלחם, כמאמר³² איך התניק יודע לקרוא אבא עד שיטעמו טעם דגן (וכידוע שביצי"מ היו בני"י כמו תינוק קטן), דה"י זה לחם מן הארץ, שבא ע"י בירורים דתנא סידורא דפת נקט התורה והזרע כר"צ³³, שהר"ע עבודת הכירורים בדרך מלמטה למעלה. וזהו גם כללות הענין דספה"ע שבא בהמשך ליצי"מ, שהעומר הוא משעוריס³⁴, מאכל בהמה, שמורה על העבודה דכירור נפש הבהמית³⁵. והנה, כללות ענין הכירורים שייד כבח"י הכלים דוקא, משא"כ בחכ"י האורות לא שייד ענין הכירור והיחוד, שהרי האורות הם מיוחדים בעצם, ורק בהכלים שהם בכח"י מציאות, שייד ענין הכירור ויחוד. אמנם, כיון שמצד עצמם הם בכח"י מציאות, הרי גם אחרי פעולת הכירור והיחוד נשארים הם בכח"י מציאות, והביטול שלהם אינו אלא ביטול היש בלבד. ועוד זאת, שהביטול והיחוד אינו אלא לבח"י האור השייד לכלים וגם כמו שבא בהתכלשות בהכלים. ובכללות ה"ר"ע העבודה דיחוד"ת בדרך מלמטה למעלה. אך להיות אשר עבודה זו אינה תכלית הכוונה, לואת תנו הקב"ה לישראל גם לחם מן השמים, שהוה כללות הענין דמתן תורה בדרך מלמעלה למטה, כדיוק הלשון מתן תורה, באופן של מתנה מלמעלה למטה, שמצד זה נעשה הביטול במציאות, וה"ר"ע העבודה באופן של יחוד"ע, שמייוחד בעצם. ועוד זאת, שענין זה מניע לא רק בהאור השייד בהכלים וכמו שבא בהתכלשות בהכלים, אלא גם בהאור כמו שהוא למעלה מהתכלשות בכלים, וגם בהאור שאינו שייד להכלים כלל.

ו) אמנם גם העבודה דיחוד"ע שמצד ר"ע, אף שמגעת בכח"י האור שאינו שייד לכלים כלל, מ"מ, איך זה אלא חיצוניות האור בלבד. אך יש מדרגה ג' בדעת, והוא כמאמר³⁶ תכלית הידיעה שלא נרעך, והיינו, להכיר ולהרגיש את הא"ס שלא נודע בבח"י השגה כלל. דהנה, כ"י הדעות דיד"ת ור"ע הם מצד הבנה והשגה כנ"ל, אלא שהחילוק ביניהם הוא אם הדעת הוא מצד השגה החיוב, שהיא ההשגה כממכ"ע וסוכ"ע, שהיחוד"ע ר"ת, או שהדעת הוא מצד השגה השלילה שכולא קמי' כלא חשיב, שהיחוד"ע ר"ע, אבל תכלית הדעת (תכלית הידיעה שלא נודעך)

(32) ברכת פ, א.
 (33) שבת ער, ב.
 (34) משנה סוטה יד, סע"א.
 (35) ראה לקו"ת אמור לה, ר, לו, א.
 ואל"ך, ובכ"מ.
 (36) ראה בחזנות עולם ח"ח פ"ב. עקורים מאמר ב ספ"ה קצא, ב.

המתחבה הם אותיות רותניים, וגם ה' המוצאות שמהם באים אותיות המתחבה הם מוצאות רותניים]. שלכן מיוחד הוא עם הנפש.

אך לכוש הדיבור, כיון שאותיות הדיבור באים בהגשמה, לכן לכוש הדיבור הוא לכוש הנפוד, ומליכ"ש רק להכחות כמו שהם במציאות כחות דוקא, וכזה גופא דוקא כשהם באים באופן של צמצום, אבל כאשר הכחות מאירים בתקופם אינו שייד ענין הדיבור כלל. וכמו בשכל, הרי בעת נביעת אור השכל אי אפשר כלל לדבר בו, וכמו"כ הוא במדות, שכאשר המדות מאירים בתקופם אינו יכול לדבר, כי אם לאחרי שמתצמצם אור השכל והמדות כו'. ומה שלפעמים מדבר גם כאשר הוא עסוק בפנימיות השכל, אין זה ענין הדיבור ממש, כי אם כמו שהדיבור כטל וכלל בהשכל, שלכן הדיבור הוא ללא הכנה כלל, ועד שאינו מרגיש שהוא מדבר.

ועד"ז הוא גם למעלה, שמתחבה מלבשת גם להאור שאינו במציאות. היינו האור שאינו מתלכש בכלים, והוא האור שלמעלה מהעולמות, וההתהוות שמצד המחשבה הוא עלמין סתימין ולא אתגליי³⁷. אבל הדיבור מלכ"ש להאור כמו שהוא בא בצמצום להחלכש בכלים, וההתהוות שמצד הדיבור הוא בח"י יש ונפרד. והי"ע כ"י הדעות דדעת עליון דדעת תחתון שמהם באים כ"י אופני היחוד דיחוד"ע ויחוד"ת, שמצד ד"ת שהוא כמו הדיבור שמלכ"ש להאור כמו שהוא בצמצום דוקא, שהוא אור הממכ"ע, וכן אור הסוכ"ע כמו שהוא בממלא, נעשה שילוב הוי' באר' (ואלקים), שהוא המשכת הוי' באר' (ואלקים) בדרך מלמעלה למטה, והי"ע יחוד"ת, ביטול היש. אך מצד ר"ע שהוא כמו מחשבה שמלכ"ש לעצם האור, וענינו בעבודה הוא ההתכוננות כאלקות המופלא מהעולמות איך שכולא קמי' כלא חשיב, הנה מצד זה נעשה שילוב אר' (ואלקים) בהוי', שהוא ההעלאה בדרך מלמטה למעלה, והי"ע יחוד"ע, ביטול במציאות.

ה) ולהנה כ"י הדעות דר"ע דת"ת שהם כ"י אופני היחוד דיחוד"ע ויחוד"ת הם גם ביצי"מ (שהי' מצד ענין הדעת, כנ"ל) ומי"ת. והענין בזה³⁸, דהנה, אחת כזה פ' ויצא³⁹ שכאשר ישראל יצאו מצרים אכלו

(29) תקו"ז בהקדמה (ז), א. וראה תניא
 (30) ראה המשך תער"ב שם ע' אקלד ואל"ך.
 (31) קטו, ב.

מעלולמות, ומה טעם פתח בבראשית, שה"ע ההנהגה טבעית שמצד דורות האלקות שמתלבשת בעולמות. ומחלף, משום כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים, שזהו כללות הענין דעבודת הבירורים, מצד יחודא תמאה, וגם ענין זה שייך לתורה, כי גם בשכיל העבודה ד'חור"ת צריך נתינת כח מחי'ו"ע⁴⁰, ועוד זאת, שהרי הכוונה בעבודה ד'חור"ת היא שיעי'ו יגיע אח"כ להעבודה ד'חור"ע, וא"כ הרי כודאי צריך נתינת כח מחי'ו"ע ליחור"ת בכדי שיוכלו להגיע מזה ליחור"ע, ולכן פתח בבראשית, שהו"ע ההוראה ונתינת כח מהתורה (שהיא כתי' יחור"ע) להעבודה ד'חור"ת, שיעי'ו אפשר להגיע ע"י העבודה ד'חור"ת גם ליחור"ע וד"ע, וגם למדרגה הג' ודעת. וזהו מה שמסיים בפירש"י ונתנה לאשר ישר בעיניו, נתנה דייקא, כדרך מתנה מלמעלה למטה, שהו"ע יחור"ע, ויתורה מזה, לאשר ישר בעיניו, ישר דייקא, וישר הוא כמ"ש⁴¹ ישר יחזו פנימו, שהיא מדרגה הג' ודעת, שלגבי מדרגה זו הנה ד"ע וד"ת הם כשורה ממש. והיינו, שעי'ו שיש נתינת כח מהתורה גם על העבודה ד'חור"ת, אזי אפשר להגיע אח"כ להעבודה ד'חור"ע שמצד מקיף דחי', ואח"כ גם להעבודה שמצד מקיף ד'חידה אשר תמיד היא תכונה ודבוקה כן.

הוא מה שעצם הנפש מכיר ומרגיש עצמות א"ס שלא נודע ומושג כלל (גם לא באופן של השגת השלילה). והמשל לזה הוא הרגשת הלב, שהלב מרגיש גם מה שאינו יודע, וכמו לב יודע מרת נפשיו³⁷, דאף שאינו מבין ומשיג ואינו יודע היסבה לזה כלל, מ"מ הרי הוא מרגיש, מפני שהדבר נוגע לו בעצם נפשו. ודוגמתו בעבודה, הו"ע ההתקשרות עצמי דנשמה, שהוא מצד עצם הנשמה ולא ע"י התכונות, גם לא ההתכונות בתי' ההפלאה דארא"ס. והענין בזה, דר"ת שהוא באופן של השגת החיוב, הוא מצד כתי' נוי"ג, וד"ע הוא למעלה מנו"ג, כי העבודה שמצד ד"ע היא בדרך רעו"ד שכאה מצד מקיף דחי', אבל אעפ"כ ה"ז בא ע"י השגה והתכונות, אלא שההתכונות היא (לא בדרגת האלקות המתלכש בהעולמות, אלא בדרגת האלקות המופלא מעולמות. אמנם מדרגה הג' בועת היא מצד מקיף ד'חידה, שאינו בא ע"י התכונות כלל, כי אם שהנפש מצד עצמה מתקשרת בעצמות א"ס, ומצד זה נעשית גם ההכרה וההרגשה בעצמות א"ס לא ע"י השגה אלא באופן שאלקות נוגע בעצם נפשו, שהו"ו כמו שעצם תופס עצם, שזהו"ע ד'חבוקה ודבוקה כן³⁸. ועבודה זו מצעת (לא רק בחי'צונית האור אלא גם) כפנימיות האור, ויתירה מזה, שמגיעת בפנימיות עתיק דכללות, שהוא עצמות ומהות א"ס כ"י (כמש"נ) כמאמר הקודם).

ז) וזרין מ"ש בראשית ברא אלקים, ופירש"י לא הי' צריך להתחיל התורה אלא מהתחודש הזה לכם ומה טעם פתח בבראשית כו'. דהנה, מכואר בעקידה³⁹ שיש ב' אופנים שעל ידם יכולים לראות הפלאות האלקות בהנהגת העולם, ע"י הנהגה טבעית שכאה מצד דרגת האלקות המתלכש בהעולמות, שזהו"ע דר"ת, וע"י הנהגה ניסית שכאה מצד האלקות המופלא מעולמות, שזהו"ע ד"ע. וכללות ה"ז ההפרש בין חודש תשרי וחדש ניסן, שתשרי הוא זמן בריאת העולם, שזהו"ע הנהגת הטבע, וניסן הוא חודש של גאולה, שזהו"ע הנהגה ניסית. וזהו מה שפירש"י לא הי' צריך להתחיל התורה אלא מהתחודש הזה לכם כו', ודין שתורה ענינה העבודה ד'חור"ע (כנ"ל ס"ה), א"כ הי' צריך להתחיל מהתחודש הזה לכם, שהו"ע הנהגה ניסית שמצד דרגת האלקות שמופלא

37) משל יד, י"ד. ע' קלא ואילך. המשך חוס"ו ע' קנ"ג סה"מ

38) נוסח ה'שענות (יום ג'). חר"ע ע' רכה. וראה לק"ש ח"ו ע' 152

39) שער ל"ח בתחילתו. הובא נתבאר ואילך.

באות"ת בראשית ית, ב ואילך. סה"מ חתי"ו